

Desatero o projevech nadaných

Eva Trnová

PdF MU

trnova@ped.muni.cz

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co je nutné vědět při vzdělávání nadaných?

- Jak nadaného poznat
- Jak s nadaným pracovat

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Jak nadaného poznat

- Žádné dvě děti nejsou zcela stejné a o nadaných dětech platí totéž.
- Clark (2008) dokonce uvádí, že nadaní se od sebe odlišují více než jedinci intaktní populace.
- Proto nelze nadané žáky vnímat jako homogenní skupinu (Fořtík a Fořtíková, 2007).

Projevy nadaných

- Přesto lze vymezit projevy, se kterými se u nadaných můžeme setkat a na které je nutné brát zřetel při jejich vzdělávání.
- Nadaní však nemusí disponovat všemi projevy a ani jejich výskyt není zárukou, že se jedná o nadaného.
- Dále je velmi důležité vzít v úvahu, že uváděné projevy mohou být ovlivněny věkem nadaného a že jsou obvykle vázány na oblast nadání.
- Zejména je potřeba si uvědomit, že nadání je součástí celé osobnosti nadaného jedince, nikoliv její samostatná a izolovaná část, proto je nutné brát v úvahu osobnost nadaného jako celek (Laznibatová, 2003).

Desatero o projevech nadaných

- Vytvořeno na základě kompilace poznatků o projevech nadaných a jejich potřebách.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

ME
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Práce ve skupině

- Uveďte, které projevy nadaných považujete za významné pro vzdělávání nadaných.
- Prezentace názorů a jejich obhajoba.
- Diskuze.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

ME
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Motivace

- Vnitřní motivace pro oblast jejich zájmu, často velmi silná.
- Obtíže s motivováním v jiných oblastech, které nadaný vnímá jako „nedůležité“ z hlediska svého zájmu.

Přístup k učení

- Perfekcionismus, který požadují i od druhých.
- Jsou sebekritičtí a někdy mají chybné sebepojetí. Zaujetí pro činnost související s jejich zájmem.
- Neumí se učit, proto mohou mít problémy.
- Schopni delší pozornosti pro oblast jejich zájmu.
- **Vysoká koncentrovat** pro oblast jejich zájmu.

Paměť

- obvykle vynikající, a to zejména v oblasti jejich zájmu.
- Může být encyklopedická.
- Vytvářejí struktury.
- Rychlé zapamatování – nepotřebují tolik opakování jako intaktní populace.

Zpracovávání informací

- Rychlé zabudovávání nových poznatků do existujících znalostních struktur a v případě potřeby jsou schopni je přebudovat.
- Používají vyspělejší myšlenkové procesy.
- Dovedou rychle a správně zobecňovat.
- Chtějí získávat nové informace a dokáží si je vyhledat.
- Lépe rozumí abstraktním pojmům než jejich vrstevníci.
- Vidí neobvyklé vztahy a souvislosti.

Osvojování poznatků

- Velmi rychlé, nepotřebují tolik procvičování jako intaktní populace.
- Opakování již známého je zdrojem nudy a nepozornosti.
- Kladou si otázky.
- Umí kriticky uvažovat.
- Prezентují své názory a dokáží je obhajovat.

Pozorování

- Mají výborné pozorovací schopnosti, dokážou rozlišit i detaily, které jejich vrstevníci nevnímají.
- Na základě pozorování vyvozují závěry.
- Jsou schopni odlišit podstatné znaky od nepodstatných.
- Plánují postup.

Řešení problému

- Chápu problémy v širších souvislostech.
- Jsou schopni uplatňovat osvojené poznatky a zkušenosti v nových situacích.
- Mají živou představivost.
- Jsou často originální ve svém uvažování i ve způsobu řešení úkolů.
- Někdy nejsou schopni přijmout argumenty, které se neshodují s jejich názory.

Smysluplnost

- Chtějí znát důvody.
- Chtějí se podílet na plánování.
- Chtějí mít možnost volby.
- Odmítají plnit úkoly, které považují za nesmyslné.
- Neradi se podřizují pravidlům, zejména těm, které nepovažují za odůvodněné.

Vztahy s vrstevníky, dospělými

- Vzhledem k odlišnosti si nemusí rozumět s vrstevníky, kteří nesdílejí jejich zájmy a jsou na jiné intelektuální úrovni.
- Mohou odmítat skupinovou práci se spolužáky a být jimi také odmítáni.
- Pokud nemají možnost komunikovat s vrstevníky „na stejné kognitivní úrovni“, vyhledávají dospělé.
- Mají sklon k odmítání autorit (např. učitelé, další pedagogičtí pracovníci), pokud je nepovažují za autoritu sami.

Emocionální nevyváženost

- Velké odlišnosti - je nutné vnímat osobnost nadaného jako celek - někteří odborníci (např. Freeman) s touto charakteristikou nadaných nesouhlasí.
- Bývá spojena s úrovní pohledu na existencionální otázky – zabývají se úvahami, které jejich vrstevníci nevnímají.
- Mají rozvinutý cit pro morálku a spravedlnost.
- Nadání umocňuje jejich osobnostní charakteristiky a proto mohou být více vznětliví, netrpěliví, což může vyvolávat problémy ve vztazích.

Zdroje

- Clark, B. (2008). *Growing up gifted (7th ed.)* Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- FOŘTÍK, Václav a Jitka FOŘTÍKOVÁ. (2007), *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-807-3672-973.
- FOŘTÍK, V., FOŘTÍKOVÁ, J. *Nadané dítě a rozvoj jeho schopností*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-297-3
- Laznibatová, J. (2003). *Nadané dieťa*. Bratislava: Iris.
- MACHŮ, E. *Rozpoznávání a vzdělávání rozumově nadaných dětí v běžné třídě základní školy - příručka pro učitele a studenty učitelství*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN: 80-210-3979-5.